

Dosarul nr. 2ra-971/2022
2-13169118-01-2ra-13072022

Prima instanță: Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău (M. Diaconu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (N. Budăi, V. Pruteanu, I. Muruianu)

DECIZIE

18 ianuarie 2023

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

În componență:

Președintele ședinței, judecătorul
judecători

Dumitru Mardari
Maria Ghervas
Mariana Pitic
Nicolae Craiu
Victor Burduh

examinând recursul declarat de către Andrei Dunas,
în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Andrei Dunas
împotriva lui Dan Bratu privind încasarea datoriei și dobânzii de întârziere,
împotriva deciziei din 16 ianuarie 2014 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a ț ă :

La 03 februarie 2012, Andrei Dunas a depus cerere de chemare în judecată
împotriva lui Dan Bratu cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și a
cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii Andrei Dunas a indicat că, la 01 octombrie 2008, în calitate
de împrumutător și pîrîtul Dan Bratu, în calitate de împrumutat, au încheiat un contract
de împrumut, prin care a transmis pîrîtului suma de 20 000 euro, fapt confirmat prin
recipisa din data de 01 octombrie 2008, cu termenul de scadență pînă la 04 aprilie 2009.
Pîrîtul nu a executat obligația asumată în termen, eschivându-se sub diferite pretexte de
a restitui în mod extrajudiciar suma menționată.

Reclamantul a indicat că la 15 noiembrie 2011 a remis în adresa lui Dan Bratu
notificare scrisă prin care i-a cerut pe cale amiabilă să restituie împrumutul, însă nu a
primit nici un răspuns.

Reclamantul a solicitat încasarea din contul lui Dan Bratu a sumei de 20 000 euro,
acordată cu titlu de împrumut și cheltuielile de judecată.

La 20 martie 2012, Andrei Dunas a depus cerere suplimentară prin care a solicitat
încasarea din contul lui Dan Bratu dobânda de întârziere în mărime de 172 501 lei.

Prin hotărârea din 04 mai 2012 a Judecătoria Buiucani mun. Chișinău, acțiunea
înaintată de Andrei Dunas a fost admisă.

S-a încasat de la Dan Bratu în beneficiul lui Andrei Dunas suma datorată în mărime de 20 000 euro, echivalentul în valută națională, conform cursului oficial al Băncii Naționale a Moldovei la data executării hotărârii, dobânda de întârziere în mărime de 172 501 lei și cheltuielile de judecată, constituite din taxa de stat în mărime de 4800 lei.

Prin decizia din 30 mai 2013 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul declarat de Dan Bratu și menținută hotărârea din 04 mai 2012 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău.

La 08 iulie 2013, Dan Bratu a declarat recurs împotriva deciziei din 30 mai 2013 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe și emiterea unei hotărâri noi de respingere a acțiunii.

Prin decizia din 23 octombrie 2013 a Curții Supreme de Justiție, s-a admis recursul declarat de Bratu Dan, s-a casat decizia din 30 mai 2013 a Curții de Apel Chișinău și s-a trimis cauza spre rejudecare, în instanța de apel.

Prin decizia din 16 ianuarie 2014 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul declarat de Dan Bratu.

S-a casat hotărârea din 04 mai 2012 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, s-a adoptat o hotărâre nouă prin care s-a invocat din oficiu nulitatea absolută și s-a declarat nul contractul de împrumut a sumei de 20 000 euro, încheiat la 01 octombrie 2008 între Andrei Dunas, în calitate de împrumutător și Bratu Dan, în calitate de împrumutat.

S-a respins din lipsă de temei cererea de chemare în judecată depusă de Andrei Dunas împotriva lui Dan Bratu privind încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată.

La 11 martie 2014, Andrei Dunas a declarat recurs împotriva deciziei din 16 ianuarie 2014 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii din 04 mai 2012 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău. Totodată, a solicitat scutirea de la plata taxei de stat.

În motivarea recursului Andrei Dunas și-a manifestat dezacordul cu decizia instanței de apel, reiterând circumstanțele de fapt și de drept din acțiune.

Contrar constatărilor instanței de apel precum că contractul de împrumut din 01.10.2008 în realitate nu a avut loc, recurentul a declarat că la 01 octombrie 2008 a avut loc un împrumut real prin încheierea contractului de împrumut, care corespunde tuturor condițiilor de valabilitate ale actului juridic, anume a fost prezent consimțământul părților, există obiectul și cauza, a fost respectată forma scrisă pentru încheierea contractului nominalizat. Astfel, atât la momentul examinării cauzei în instanța de fond, cât și la examinarea cauzei în instanța de apel (până la rejudecare), intimatul nu a prezentat probe care ar infirma primirea sumei bănești cu împrumut prin încheierea contractului de împrumut din 01 octombrie 2008.

Recurentul susține că în instanța de fond, în faza pregătirii cauzei pentru dezbateri, Bratu Dan, a recunoscut faptul că a venit cu rugămintea către Andrei Dunas, de a accepta rambursarea împrumutului prin stabilirea unui alt termen mai îndelungat de întoarcere. În acest context, devine evident că Dan Bratu a recunoscut că a împrumutat suma pe care o datorează.

Recurentul consideră că Dan Bratu, a utilizat în fața instanței o tactică de rea - credință de a se eschiva de la executarea obligației contractuale asumate.

Recurentul susține că recipisa din 01 octombrie 2008, la care a făcut trimitere instanța de apel, apreciind inexistența contractului de împrumut prin existența unei declarații scrise de către Andrei Dunas la data de 01 octombrie 2008 față de Dan Bratu, precum și prin convorbirea dintre Andrei Dunas și Dan Bratu, înregistrată în formă electronică, sub denumirea de Dunas recip. 4 și transcrisă pe hârtie, nu are nici o legătură cu obiectul litigiului.

Mai mult, instanța de apel și-a motivat decizia pe o anumită convorbire înregistrată în formă electronică și transcrisă pe hârtie. În acest sens, susține că la materialele dosarului nu este anexat pe un suport electronic sau de altă natură careva înregistrare cu referire la împrumutul acordat și condițiile transmiterii acestuia. În instanță nu a fost supusă cercetării careva înregistrare audio, din conținutul căreia să rezulte netransmiterea de către Andrei Dunas lui Dan Bratu a sumei de 20 000 euro.

Recurentul a invocat că instanța în mod abuziv și-a asumat constatarea corespunderii conținutului unei anumite înregistrări cu conținutul transcrierii pe hârtie de către Bratu Dan, ceea ce contravine prevederilor art. 130 din Codul de procedură civilă.

Recurentul susține că instanța în mod vădit a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată și a dat o interpretare eronată legii, iar aceasta deoarece la momentul încheierii contractului de împrumut și transmiterii banilor, ambele părți au avut intenția de a executa contractul, Andrei Dunas în calitate de împrumutător a transmis, iar Dan Bratu în calitate de împrumutat a primit suma, asumându-și obligația restituirii odată cu ajungerea la scadență. Instanța nu putea recunoaște fictiv contractul de împrumut în situația în care Andrei Dunas, în calitate de împrumutător, solicită restituirea sumei primite cu împrumut de către intimatul, Dan Bratu. La încheierea contractului de împrumut din 01 octombrie 2008, a corespuns voința reală cu voința declarată, deoarece Dan Bratu a dorit și a primit suma bănească cu împrumut, iar dînsul a transmis această sumă la momentul încheierii contractului. Nu există persoane terțe care să fie induse în eroare prin încheierea contractului de împrumut, situație pentru care ar fi incidente prevederile art. 221 din Codul civil.

Mai mult, intimatul nu a depus o cerere privind declararea nulității contractului de împrumut pe motiv că acesta este un act fictiv. Or, contrar prevederilor art. 60 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească și-a depășit limitele competenței, deoarece instanța judecătorească nu este în drept să modifice din oficiu temeiul sau obiectul acțiunii.

Prin încheierea din 15 aprilie 2014 a Curții Supreme de Justiție, s-a respins cererea depusă de Andrei Dunas, cu privire la scutirea integrală de la plata taxei de stat la depunerea cererii de recurs.

Nu s-a dat curs cererii de recurs depusă de Andrei Dunas și s-a acordat recurentului termen până la 30 aprilie 2014, pentru achitarea taxei de stat în mărime de 8 137 lei.

Prin încheierea din 13 mai 2014 a Curții Supreme de Justiție, s-a restituit cererea de recurs depusă de Andrei Dunas.

La 17 iunie 2022, Andrei Dunas a depus cerere de revizuire în temeiul art. 449 lit. h) din Codul de procedură civilă, prin care a solicitat admiterea cererii de revizuire, casarea încheierii din 15 aprilie 2014 a Curții Supreme de Justiție și a încheierii din 13 mai 2014 a Curții Supreme de Justiție, invocând că la 17 mai 2022, Curtea Europeană

a Drepturilor Omului a pronunțat hotărârea *Dunas vs Republica Moldova*, prin care a constatat încălcarea articolului 6 § 1 din Convenție și a acordat reclamantului suma de 3600 euro cu titlu de prejudiciu moral.

Prin încheierea din 06 iulie 2022 a Curții Supreme de Justiție a fost admisă cererea de revizuire depusă de Andrei Dunas și casate încheierile 15 aprilie 2014 și 13 mai 2014 a Curții Supreme de Justiție.

A fost reținută prezenta cauza civilă în procedura Curții Supreme de Justiție pentru soluționarea chestiunii de punere pe rol a cererii de recurs declarate de Andrei Dunas împotriva deciziei din 16 ianuarie 2014 a Curții de Apel Chișinău.

Reexaminând cerința privind scutirea de la plata taxei de stat, Curtea Supremă de Justiție prin încheierea din 12 iulie 2022 a admis parțial demersul înaintat de Dunas Andrei cu privire la scutirea de la plata taxei de stat și s-a scutit parțial recurentul de la achitarea sumei de 4 068,50 de lei la depunerea cererii de recurs, în cauza civilă la acțiunea depusă de Andrei Dunas împotriva lui Dan Bratu privind încasarea sumei datorate și a dobânzii de întârziere. În rest demersul recurentului Dunas Andrei a fost respins.

S-a comunicat recurentului Andrei Dunas despre necesitatea prezentării sau expedierii prin intermediul oficiului poștal a originalului ordinului de plată a taxei de stat în sumă de 4 068,50 de lei, Curții Supreme de Justiție, stabilindu-i-se un termen de până la 28 iulie 2022.

La caz se constată că Andrei Dunas a înlăturat neajunsurile și a prezentat bonul de plată a taxei de stat în cuantum de 4 068,50 de lei la depunerea cererii de recurs.

Cu referire la termenul de declarare a recursului, instanța de recurs menționează că Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei la 16 ianuarie 2014. Decizia motivată a fost expediată participanților la proces la data de 24 ianuarie 2014, însă date privind recepționarea deciziei contestate la materialele cauzei lipsesc.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Astfel, instanța de recurs constată că Andrei Dunas, s-a conformat prevederilor legale, declarând recurs la 11 martie 2014 împotriva deciziei 16 ianuarie 2014 a Curții de Apel Chișinău, în conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

La 13 iulie 2022, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimatului Dan Bratu copia cererii de recurs depusă de către Andrei Dunas cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului, însă care a fost restituită în adresa instanței de recurs cu mențiunea factorului poștal „nereclamat”.

Prin încheierea din 07 decembrie 2022 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de Andrei Dunas, a fost considerat admisibil și numit pentru examinare în fond.

În conformitate cu art. 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În corespundere cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

Astfel, Colegiul lărgit a decis inoportună invitarea acestora, întrucât argumentele expuse în cererea de recurs au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței verificarea legalității hotărârii atacate.

Verificând argumentele invocate în cererea de recurs pe baza materialelor din dosar, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și urmează a fi admis, casată integral decizia din 16 ianuarie 2014 a Curții de Apel Chișinău, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în alt complet de judecată, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sânt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată; b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată; b 1) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională; c) a interpretat în mod eronat legea; d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului

Potrivit alin. (4), săvârșirea altor încălcări decît cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Cu titlu subsecvent, instanța de recurs decelează că netrimiterea cauzei spre rejudecare a doua oară, a fost concepută de legiuitor ca o dispoziție edictată în favoarea părților, prin adoptarea Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 17 din 05.04.2018 (în vigoare 01.06.2018), urmărindu-se soluționarea într-un termen rezonabil a cauzelor, însă cu referire la art. 3 din Codul de procedură civilă privind acțiunea legii procedurale civile în timp, în prezenta cauză aceste dispoziții nu au aplicare așa cum decizia Curții Supreme de Justiție prin care s-a admis recursul declarat de Bratu Dan, s-a casat decizia din 30 mai 2013 a Curții de Apel Chișinău și s-a trimis cauza spre rejudecare, în instanța de apel, a fost adoptată la 23 octombrie 2013, adică pînă la adoptarea noilor prevederi procedurale.

Colegiul lărgit atestă că prin prezenta acțiune civilă, Andrei Dunas a solicitat încasarea din contul lui Dan Bratu sumei de 20 000 euro, acordată cu titlu de împrumut și a dobânzii de întârziere în mărime de 172 501 lei, cât și a cheltuielilor de judecată.

Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău judecând cauza în fond, prin hotărârea din 04 mai 2012 a admis acțiunea înaintată de Andrei Dunas, încasând de la Dan Bratu în beneficiul lui Andrei Dunas suma datorată în mărime de 20 000 euro, echivalentul în valută națională, conform cursului oficial al Băncii Naționale a Moldovei la data executării hotărârii, dobânda de întârziere în mărime de 172 501 lei și cheltuielile de judecată, constituite din taxa de stat în mărime de 4800 lei.

Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 30 mai 2013 a respins apelul declarat de Dan Bratu, menținând hotărârea din 04 mai 2012 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău.

Prin decizia din 23 octombrie 2013 a Curții Supreme de Justiție, s-a admis recursul declarat de Bratu Dan, s-a casat decizia din 30 mai 2013 a Curții de Apel Chișinău și s-a trimis cauza spre rejudecare, în instanța de apel.

Rejudecând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 16 ianuarie 2014 a admis apelul declarat de Dan Bratu și a casat hotărârea din 04 mai 2012 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, adoptând o hotărâre nouă prin care s-a invocat din oficiu nulitatea absolută și s-a declarat nul contractul de împrumut a sumei de 20 000 euro, încheiat la 01 octombrie 2008 între Andrei Dunas, în calitate de împrumutător și Bratu Dan, în calitate de împrumutat.

Totodată, s-a respins din lipsă de temei cererea de chemare în judecată depusă de Andrei Dunas împotriva lui Dan Bratu privind încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a stabilit că potrivit explicațiilor lui Dan Bratu, cât și a probelor scrise prezentate, rezultă că contractul de împrumut din 01.10.2008, în realitate nu a avut loc, iar contrar prevederilor art. 867 din Codul civil, Dunas Andrei, în calitate de împrumutător, nu a transmis împrumutatului Bratu Dan, suma de 20 000 euro, care a fost menționată în recipisa (f.d.12). Această circumstanță se confirmă prin declarația (recipisa) scrisă a lui Andrei Dunas din data de 01.10.2008, din care rezultă că dânsul și-a luat responsabilitatea de a restitui lui Bratu Dan, trei recipise în original la suma de 68 000 euro, în caz că procesul de judecată în folosul SRL „Eurocivitas Desarrollo Local” nu se va sfârși cu succes (f.d. 34).

Mai mult, instanța de apel a reținut că, faptul netransmiterii banilor rezultă și din convorbirea dintre Andrei Dunas și Dan Bratu, înregistrată în formă electronică, sub denumirea Dunas recip.4 și transcrisă pe hârtie, din care reiese că, recipisele din 01.10.2008 pentru sumele de 10000 euro, 38000 euro și 20000 euro, au fost întocmite cu zile diferite și nu au la baza lor elemente caracteristice împrumutului, dimpotrivă urmărind un alt scop.

Astfel, instanța de apel a concluzionat că între părți a fost încheiată o convenție, aparentă contractului de împrumut, care însă nu a fost acoperită cu darea și primirea sumei de 20 mii euro cu titlu de împrumut, adică a fost încheiat un act juridic fictiv, fără a produce careva efecte juridice, respectiv acesta, prin lege, este definit ca un act juridic nul.

Prin urmare, instanța de apel a reiterat că, nulitatea absolută a actului juridic este imprescriptibilă, poate fi invocată de orice persoană care are un interes născut și actual sau de instanța de judecată din oficiu. În așa împrejurări sunt întrunite toate premisele legale de a fi invocată din oficiu nulitatea absolută și declararea nulității contractului.

Instanța de apel a criticat concluziile instanței de fond, expuse în hotărâre, prin care a fost admisă acțiunea și respinse argumentele expuse în apărare ale pârâtului, inclusiv cele ce țin de aplicarea prevederilor art. 233 din Codul civil, care sunt contrare circumstanțelor cazului.

Instanța de apel a notat că, o astfel de soluție este în strictă corespundere cu cerințele legale și în concordanță cu concluziile expuse în decizia Curții Supreme de Justiție din 23.10.2013, care considerând greșită și casând decizia Curții de Apel Chișinău din 30.05.2013, prin care a fost menținută hotărârea instanței de fond, a invocat că instanța de apel, cât și prima instanță s-au expus unilateral, doar în privința recipisei din 01.10.2008 pentru suma de 20000 euro, însă fără a se expune și în privința recipisei (declarației) din 01.10.2008 prin care Andrei Dunas și-a asumat responsabilitatea să întoarcă în original trei recipise la suma de 68000 euro (10000 euro, 20000 euro și 38000 euro), inclusiv și recipisa de 20000 euro care constituie obiectul litigiului.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia instanței de apel a fost adoptată fără o apreciere a argumentelor și probelor invocate inclusiv de Andrei Dunas, fără a răspunde deplin constatărilor expuse în decizia Curții Supreme de Justiție din 23.10.2013, inclusiv că la rejudecarea cauzei urma a fi verificată soarta dosarului în care este implicată SRL „Eurocivitas Desarrollo Local” a cărei administrator era Bratu Dan și în care a participat și Dunas Andrei ca reprezentant a Universității Real Umanistice din Cahul în procesul civila la cererea Universității Real Umanistice din Cahul împotriva Băncii de Economii, SRL „Eurocivitas Desarrollo Local”, cu privire la nulitatea contractului prin prisma declarației semnate de Dunas Andrei la 01.10.2008 (f.d. 34, vol. I), iar faptele date indică incontestabil la examinarea superficială a cauzei dedusă judecării, fără a fi verificată, în condițiile legii, legalitatea hotărârii contestate.

Or, în contextul prevederilor art. 373 din Codul de procedură civilă, instanța de apel era obligată în limitele apelului să verifice circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, să apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanța de apel de către participanții la proces.

Astfel, din materialele cauzei rezultă că la 01 octombrie 2008, Dan Bratu a împrumutat de la Andrei Dunas suma de 20 000 euro, cu termenul de scadență pînă la data de 04.04.2009, în acest sens fiind întocmită recipisa din 01.10.2008.

Tot, la 01 octombrie 2008, Andrei Dunas a întocmit și a eliberat lui Dan Bratu o recipisă (declarație) prin care își asumă responsabilitatea să întoarcă în original trei recipise la suma de 68 000 euro (10 000 euro, 20 000 euro și 38 000 euro), în cazul în care instanța de judecată se va pronunța în defavoarea SRL „Eurocivitas Desarrollo Local”, și că ele își pierd valoarea.

Andrei Dunas în cadrul ședinței de judecată în prima instanță (f.d. 46), a comunicat că Dan Bratu ar fi împrumutat de la dînsul trei sume de bani și anume: 10 000 euro, 20 000 euro și 38 000 euro, întocmindu-se în acest sens trei recipise. Tot, din aceleași

explicații rezultă că, Dunas Andrei l-a reprezentat pe Bratu Dan, în instanțele de judecată și deoarece nu era avocat și nu putea încheia un contract, a încheiat cu Bratu Dan o confirmare, pentru ca ultimul să-l poată remunera.

Colegiul lărgi notează că prevederile art. 130 din Codul de procedură civilă trebuie înțelese și aplicate prin prisma principiilor constituționale privind înfăptuirea justiției în numele legii. Totodată, acestea urmează a fi corelate cu întreaga reglementare a aprecierii probelor, care oferă garanții suficiente pentru realizarea acestei operațiuni numai în temeiul legii, pe bază de criterii obiective, în afara arbitrariului și cu respectarea dreptului justițiabililor la un proces echitabil.

În acest sens, noțiunea de „intimă convingere” nu are sensul de opinie subiectivă, ci acela al certitudinii dobândite de judecător în urma examinării tuturor probelor în ansamblu, sub toate aspectele, în mod obiectiv și călăuzindu-se de lege.

În particular, Colegiul lărgit constată că instanța de apel, invocând din oficiu nulitatea recipisei, și-a fundamentat concluzia de netransmitere a banilor din convorbirea dintre Andrei Dunas și Dan Bratu, înregistrată în formă electronică, sub denumirea Dunas recip.4 și transcrisă pe hârtie, din care reiese că, recipisele din 01.10.2008 pentru sumele de 10000 euro, 38000 euro și 20000 euro, au fost întocmite cu zile diferite și nu au la baza lor elemente caracteristice împrumutului, dimpotrivă urmărind un alt scop.

Aici, Colegiul lărgit notează că prin încheierea protocolară din 05 aprilie 2012 (f.d.47, vol. I), Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău a respins demersul lui Dan Bratu privind anexarea și cercetarea CD-ului cu înregistrarea convorbirilor între părți la momentul semnării recipiselor.

Din textul apelului rezultă că Dan Bratu a invocat această probă la judecarea cauzei în ordine de apel.

Art. 376 alin. (1) din Codul de procedură civilă prevede expres că dispozițiile de procedură privind judecarea cauzelor civile în primă instanță se aplică și în instanța de apel în măsura în care nu sînt contrare dispozițiilor prezentului capitol.

În conformitate cu art. 273 din Codul de procedură civilă pentru fiecare ședință de judecată, inclusiv pentru ședința de pregătire pentru dezbateri judiciare, precum și pentru fiecare act procedural îndeplinit în afara ședinței cu participarea părților, se întocmește proces-verbal.

Astfel, potrivit art. 383 alin. (1) din Codul de procedură civilă, după explicațiile participanților la proces, instanța de apel verifică probele administrate în prima instanță și cele prezentate în instanța de apel în condițiile art. 372, care stipulează că părțile și alți participanți la proces au dreptul să prezinte noi probe dacă acestea respectă prevederile art.119¹ alin. (2), dacă acestea nu au fost reclamate de către prima instanță la cererea participanților la proces sau dacă au fost restituite în mod nejustificat de către prima instanță.

Colegiul lărgit cercetând minuțios materialele cauzei a stabilit că în procesul-verbal al ședinței de judecată din 16 ianuarie 2014 (f.d.209, vol. I) lipsește mențiunea potrivit căreia ar fi fost prezentat în ședința de judecată și ar fi fost cercetat de către instanță conform art. 226 din Codul de procedură civilă, în calitate de probă CD-ul cu înregistrarea în formă electronică a convorbirilor dintre Andrei Dunas și Dan Bratu, la care a făcut trimitere instanța de apel în motivarea deciziei. Or, prevederile art. 239 din

Codul de procedură civilă, stipulează că instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată, instanța de apel reținut, care de altfel nu a fost cercetată în ședință de judecată.

Mai mult, instanța de apel nu a dat apreciere probei enunțate prin prisma prevederilor art. 130 alin. (3) în coroborare cu art. 146 alin. (2) din Codul de procedură civilă.

Dat fiind faptul că Dan Bratu a adus argumente în cererea sa de apel, prin care a adus critici hotărârii instanței de fond, indicând asupra interpretării eronate a normelor materiale de către aceasta, iar Andrei Dunas a invocat în referință că în instanță nu a fost supusă cercetării careva înregistrare audio, Curtea de Apel Chișinău nu s-a expus asupra acestor argumente, nu a apreciat corespunzător probele din dosar și nu a dat răspuns problemelor de drept ridicate de către părți.

În asemenea circumstanță, Colegiul lărgit precizează că Curtea de Apel Chișinău examinând cauza în ordine de apel nu a ținut cont de prevederile imperative ale legii procesuale, respectiv soluția adoptată de către instanța de apel este pripită și nemotivată.

Instanța de recurs remarcă că dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, prezumă dreptul la o hotărâre motivată. Motivarea este o parte a hotărârii în care instanța judecătorească în mod obligatoriu își expune concluziile formulate în privința cauzei deferite spre soluționare.

Conform unei jurisprudențe constante degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărâri asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și, argumentelor invocate de către părți întru admiterea sau respingerea acestora (cauza Garcia Ruiz vs. Spania, hotărârea din 21 ianuarie 1999).

Se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți, ceea ce, la caz, lipsește. Or, principiul procesului echitabil reclamă că hotărârea să fie motivată, justițiabilul având posibilitatea să cunoască motivele care l-au făcut pe judecător să adopte una sau altă soluție și să le conteste dacă sistemul prevedea o cale de atac împotriva acestei hotărâri, lipsa motivării unei decizii judiciare, pune în pericol dreptul la un proces echitabil (cauza Kaufman vs. Belgia, 1986).

Astfel, instanțele judecătorești sunt obligate să-și motiveze soluțiile și concluziile, să furnizeze toate răspunsurile la întrebările care sunt pertinente pentru rezultatul procesului și necesită un răspuns special în hotărâre. În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6§1 din CEDO (cauza Hiro Balani vs. Spania, 1994).

Ca urmare, instanța de recurs este în imposibilitate de a da o apreciere deplină și corectă cazului supus judecării în condițiile când instanța de apel nu a dat o apreciere corespunzătoare probelor prezentate de către participanții la proces și a omis să se expună asupra argumentelor și cerințelor formulate.

Din aceste motive recursul necesită să fie admis, decizia din 16 ianuarie 2014 a Curții de Apel Chișinău casată integral cu trimiterea prezentei cauze civile spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La judecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate, creând condiții reale participanților la proces pentru realizarea drepturilor sale și judecând cauza, să emită o hotărâre întemeiată și legală, reieșind din toate circumstanțele reale și esențiale ale cauzei. De asemenea, instanța urmează să indice cu suficientă claritate motivele pentru care acceptă sau respinge probele prezentate de către participanții la proces, dându-le o apreciere corespunzătoare, precum și să se expună asupra tuturor argumentelor și cerințelor formulate de către toți participanții la proces.

Având în vedere cele expuse și în conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de către Andrei Dunas.

Se casează decizia din 16 ianuarie 2014 a Curții de Apel Chișinău adoptată în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Andrei Dunas împotriva lui Dan Bratu privind încasarea datoriei și dobânzii de întârziere, și se remite cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Dumitru Mardari

judecători

Maria Ghervas

Mariana Pitic

Nicolae Craiu

Victor Burduh